

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Novela zákonů o územních samosprávných celcích

Ministerstvo vnitra, podle stavu k 6. 12. 2023

Základní informace

Důvody předložení

- Praktické aplikační zkušenosti z řešení naléhavých společenských problémů (COVID-19, tornádo na Moravě, rostoucí inflace)
- Zkušenosti MV, náměty vzešlé z diskusí se zájmovými sdruženími samospráv (SMO, SMS, Asociace krajů, Sdružení tajemníků) i s jednotlivými představiteli obcí a krajů

Časové souvislosti

- Vláda předložila návrh zákona Poslanecké sněmovně dne 26. 7. 2023 (sněmovní tisk 499).
- Dne 3. 11. 2023 sněmovna vyslovila souhlas s vládním návrhem zákona ve znění schváleném sněmovnou (PN týkající se společenství a odměňování)
- Dne 30. 11. 2023 Senát schválil návrh zákona ve znění postoupeném sněmovnou (senátní tisk č. 180).
- Dne 5. 12. 2023 byl schválený zákon doručen prezidentu republiky k podpisu.
- Účinnost navržena k 1. 1. 2024 (stávající právní úpravu odměňování s účinností k 31. 12. 2023 Ústavní soud v podstatné části zrušil).

Základní informace

Tematické zaměření novely:

1. Společenství obcí jakožto kvalifikovaný dobrovolný svazek obcí pro řešení určitých specifických úkolů

2. Změny v oblasti odměňování (automatická valorizace)

3. Možnost „operativního“ rozhodování v případě mimořádných situací a některé další změny v reakci na zkušenosti s dobou nouzového stavu

4. Ostatní praktické změny (zvýšení majetkových limitů pro povinné rozhodnutí zastupitelstva, úpravy vedení obce v době tzv. volebního mezidobí apod.)

Společenství obcí I.

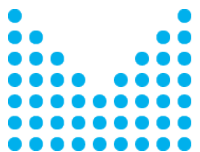
Charakteristika:

- Specifická forma dobrovolného svazku obcí (nikoli samostatný typ právnické osoby)
- Postavení společenství obcí vzniká po splnění zákonných podmínek právní mocí rozhodnutí KÚ o přiznání postavení společenství obcí

Úkoly společenství obcí:

- a) Zajišťování koordinace veřejných služeb na území členských obcí a strategického rozvoje tohoto území. Za tímto účelem vytváří **Strategii rozvoje společenství obcí**
- b) Další možný předmět činnosti společenství - zajištění zaměstnance, který bude jménem členské obce vykonávat správní činnosti (tzv. **létaající úředník**)

Společenství obcí II.

- Pozměňovací návrh poslance Lukáše Vlčka:
- Snížení hranice vymezující malý správní obvod obce s rozšířenou působností, u něž se použijí mírnější pravidla pro určení **minimálního počtu členů společenství obcí, ze 30 na 25** – tím bude dosaženo plynulého přechodu na obecné pravidlo o minimálním počtu 15 obcí, protože tři pětiny z 25 obcí je též 15.
- Zpřesnění úpravy společenství obcí, zejména co do rozdělení kompetencí mezi orgány společenství obcí (vyhrazení některých pravomocí shromáždění starostů jako nejvyššímu orgánu společenství, např. schvalování strategie společenství a jeho rozpočtu, rozhodovat o přistoupení další obce do společenství či rozhodovat o zrušení a zániku společenství).
- Doplnění návrhu zákona o novelu zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, jejímž cílem je umožnit dobrovolným svazkům obcí (tedy i společenství obcí) vytvářet vlastní organizační složky a příspěvkové organizace a zakládat kapitálové obchodní společnosti, jakož zřizovat školské právnické osoby podle zvláštního právního předpisu.
- Ve vztahu k úpravě tzv. létajícího úředníka se zpřesňuje, že podmínky jeho využívání konkrétní členskou obcí určí stanovy společenství obcí (v obecné rovině) a dohoda mezi společenstvím obcí a danou obcí (konkrétní otázky a rozsah využití).
- Stanovisko MV k PN bylo kladné, stanovisko Výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj doporučující, PN schválen sněmovnou i Senátem.

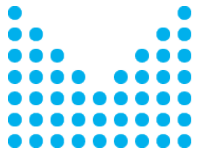

Společenství obcí III.

Podmínky vzniku

- a) členy je alespoň 15 obcí, nebo
- b) alespoň tři pětiny všech obcí ze správního obvodu ORP, jestliže se v tomto správním obvodu nachází méně než 25 obcí (dle PN poslance Vlčka, původně 30)

- Obec může být členem **pouze jednoho společenství obcí**
- Členy mohou být jen **obce ze správního obvodu jedné ORP**
- Ve správním obvodu ORP může vzniknout jen **jedno společenství obcí**; nachází-li se ve správním obvodu ORP více než **40 obcí**, mohou v něm vzniknout **2 společenství obcí**, v případě více než 60 obcí mohou vzniknout **3 společenství** a v případě více než 80 obcí mohou vzniknou **4 společenství**

Společenství obcí IV.

„Létající úředník“

- Zaměstnanec společenství obcí
(musí splnit podmínky úředníka územního samosprávného celku)
- Členská obec může v souladu se stanovami společenství a dohodou mezi společenstvím a obcí **využít tohoto zaměstnance k výkonu svých správních činností**
- Tyto správní činnosti jsou **vykonávány jménem obce** (nikoli jménem společenství), proto za tento výkon navenek odpovídá obec
- Úkoly ukládá tajemník obecního úřadu (případně starosta)

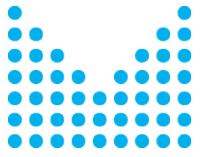

Změny odměňování I.

Automatická valorizace výše odměn

- Opouští se stávající systém určování odměn v nařízení vlády (=výše odměny závislé na rozhodnutí vlády)
- Automatická valorizace - odměny na daný kalendářní rok budou vypočítávány dle zákonem stanoveného vzorce
- **VZOREC (výše odměny) = průměrná hrubá měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za I. pol. předchozí kalendářního roku X koeficient stanovený v příloze každého zákonně podle velikostní kategorie obce a zastávané funkce**

Změny odměňování II.

Automatická valorizace výše odměn

- Ministerstvo vnitra vyhlásí výši základny sdělením ve Sbírce zákonů (pro rok 2024 činí 42.249 Kč)
- Ministerstvo vnitra současně připraví metodickou pomoc formou zveřejnění výsledných odměn
- Zůstává zachován systém:
 - uvolněný člen ZO** = automatický nárok na odměnu ze zákona;
 - neuvolněný člen ZO** = zákon stanoví maximální výši – o konkrétní výši rozhodují zastupitelstva
- Vzhledem k tomu, že Ústavní soud stávající právní úpravu zrušil s účinností ke konci letošního roku, bylo třeba do té doby přijmout nové řešení – proto je navrženo nabytí účinnosti novely k 1. lednu 2024.

Výše odměn od 1. 1. 2024												
Číslo řádku – velikostní kat. ÚJC	Počet obyvatel s trvalým pobytem na území obce (městské části nebo obvodu), kraje, městské části a hl. m. Prahy		Uvolnění členové zastupitelstva				Neuvolnění členové zastupitelstva					
			starosta	místostarosta,	člen rady	předseda	starosta	místostarosta,	člen rady	předseda	člen	člen
			primátor	náměstek	(neuvedený	výboru	primátor	náměstek	(neuvedený	výboru	výboru	zastupitelstva
			hejtman	primátora,	ve sl. 1 a 2)	zastupitelstva,	hejtman	primátora,	ve sl. 5, 6)	zastupitelstva,	zastupitelstva,	(neuvedený
				náměstek		komise rady,		náměstek		komise rady,	komise rady,	ve sl. 5 - 9)
				hejtmana		zvl. orgánu		hejtmana		zvláštního	zvláštního	
						ostatní uvolnění				orgánu	orgánu	
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	o b e c (městská část nebo obvod)	do 300	51 164	44 996	39 884	34 771	30 673	27 631	6 127	3 085	2 578	1 521
2		301 - 600	57 459	50 573	44 827	39 081	34 476	31 011	6 887	3 465	2 873	1 733
3		601 - 1 000	66 458	58 473	51 840	45 207	39 884	35 870	20 745	3 972	3 296	1 986
4		1 001 - 3 000	73 978	65 106	57 670	50 277	44 404	39 926	23 068	4 437	3 718	2 240
5		3 001 - 5 000	78 922	69 458	61 557	53 657	47 362	42 630	9 464	4 732	3 930	2 366
6		5 001 - 10 000	86 188	75 837	67 219	58 600	51 713	46 559	10 352	5 155	4 310	2 578
7		10 001 - 20 000	93 413	82 217	72 838	63 501	56 023	50 446	11 196	5 620	4 690	2 789
8		20 001 - 50 000	101 947	89 695	79 513	69 331	61 177	55 051	12 253	6 127	5 113	3 042
9		50 001 - 100 000 a nečleněná SM	110 735	97 469	86 400	75 288	66 458	59 783	13 309	6 634	5 535	3 338
10		100 001 - 200 000 a úz.čl. SM	120 199	105 792	93 751	81 752	72 120	64 895	14 407	7 225	6 000	3 592
11		nad 200 000	145 802	128 311	113 693	99 117	87 456	78 710	17 492	8 746	7 310	4 394
12	kraj do 500 000		153 449	135 028	122 776	104 356	92 061	82 851	18 421	10 732	9 211	7 690
13	kraj 500 001 - 1 000 000		158 561	139 549	126 874	107 820	95 145	85 639	19 013	11 112	9 507	7 943
14	kraj nad 1 000 000		163 673	144 027	130 972	111 327	98 229	88 385	19 646	11 450	9 802	8 197
15	hl. m. Praha		168 785	148 548	135 028	114 791	101 271	91 174	20 238	11 830	10 140	8 450

Změny odměňování III.

Komentář „koeficientů“

- při tvorbě koeficientů se poměrově vycházelo z dosavadních „tabulek“
- po přepočtu dojde k navýšení oproti stávajícímu stavu o cca 8,2%
- díky pozměňovacímu návrhu došlo u kategorií 601-1000 a 1001-3000 k dalšímu navýšení o cca 3,2%
- u kategorií **601-1000** a **1001-3000** u **neuvolněného člena rady** – **vznik disproporce** – POZOR – předpokládá se legislativní změna již v průběhu roku 2024 – obce informovány a bylo jim doporučeno schvalovat odměny ve snížené výši

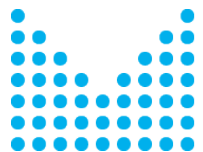
neuvolněný člen rady

	stávající koeficient	koeficient, který bude navržen v průběhu r. 2024
601-1000	0,491 (20 745 Kč)	0,184 (7 774 Kč)
1001-3000	0,546 (23 068 Kč)	0,205 (8 662 Kč)

Distanční účast na jednání obecních orgánů I.

1. Musí ji *předem* **umožňovat** **jednací řád** zastupitelstva/rady obce
2. Jednací řád musí stanovit též **podrobnosti pro distanční účast**
 - Důvod: Každá obec si musí sama zvážit, zda si distanční účast „může dovolit“ (zejména s ohledem na technické možnosti)
 - Stanovení technických i jiných podmínek (případy, kdy se distanční účast sama „aktivuje“ - typicky situace jako nouzový stav apod., kdo o užití distanční účasti rozhoduje za běžných okolností atd.)
3. **Záměrně není omezena jen na určité situace** typu krizové stavy (záleží na dané obci a jejích individuálních potřebách)

Distanční účast na jednání obecních orgánů II.

(pokračování)

4. O distanční účasti na konkrétním zasedání musí být **rozhodnuto předem**
(není možné ji připustit či zakázat až při samotném jednání zastupitelstva);
z důvodu ochrany zastupitelů před ad hoc (účelovými) změnami
5. Výslovně se stanoví, že člen zastupitelstva **má vždy právo** účastnit se zasedání zastupitelstva osobně
Pokud by takové právo neměl, znamenalo by to pro obec povinnost zajistit technické podmínky
(zejména příslušnou elektroniku atd.) všem zastupitelům individuálně
6. Distanční účast **není nároková** (pokud ji nárokovou neučiní jednací řád)

Pravomoci starosty pro řešení "mimořádných situací," a některé další změny v reakci na zkušenosti s dobou nouzového stavu

V případě mimořádné události, krizového stavu či MO při epidemii nebo MVO:

- Starosta bude oprávněn **vykonávat pravomoci, které jinak náležejí do tzv. zbytkové působnosti rady obce** (§ 102 odst. 3)
- Možnost **zrychleného svolání zasedání** je zachována a rozšířena i na další „mimořádné situace“ dle poznámky
- **Nezapočítání doby**, po níž se na obec vztahuje krizový stav či mimořádné opatření podle zvláštních zákonů, do lhůt týkajících se svolání či rozpuštění zastupitelstva

Poznámka:

Původní návrh definoval „vlastní“ mimořádnou situaci, v rámci vypořádání připomínek však byla úprava vztažena k mimořádné události podle ZIZS a krizovému stavu podle KZ. Na základě stanoviska LRV vztaženo též na mimořádné opatření při epidemii nebo nebezpečí jejího vzniku a mimořádné veterinární opatření.

Zvýšení limitů pro vyhrazené rozhodování zastupitelstva obce

- Stávající hranice pro povinné rozhodování zastupitelstva o určitých právních jednáních je nyní 20 000 Kč (§ 85)
 - Tato hranice již dnes neodpovídá cenovým (hodnotovým) poměrům z doby přijetí zákona o obcích (mimo jiné souvislost s aktuální vysokou mírou inflace)
 - Navrženo navýšení 3,75násobkem (75 000 Kč)
-
- V rámci MPŘ dojednáno navýšení 5násobkem (100 000 Kč).

Úprava správy obce v době "volebního mezidobí"

Dosud: Úkoly plnil dosavadní starosta (místostarosta) do zvolení nového a současně dosavadní rada do zvolení nové rady (všech členů). **Problém se situací, kdy již byl zvolen nový starosta, ale dosud v obci fungovala dosavadní rada obce** (nedošlo ke zvolení všech nových členů).

Nově: Veškeré nové obecní orgány (nový starosta a rada) se ujímají výkonu funkcí současně, zvolením posledního z těchto orgánů (do té doby vede obec dosavadní starosta i rada). Tím **bude vyloučena nepraktická koexistence nového starosty a dosavadní rady.**

Poznámka: Za zvolení nové rady postačí zvolení nadpoloviční většiny všech členů, bude-li alespoň jeden z nich starosta i alespoň místostarosta

Ostatní změny (výběr)

- Upřesnění ochrany informací o účasti obce v dražbě, veřejné soutěži apod. (§ 40)
- Upřesnění pravomocí KÚ a MV v případech, kdy orgány obcí nevykonávají přenesenou působnost (§ 65 a násl.)
- Prodloužení lhůty pro konání náhradního zasedání z 15 na 21 dní (§ 92 odst. 3)
- Prodloužení lhůty pro pořízení zápisu ZO z 10 na 15 dní (§ 95 odst. 2) a pro pořízení zápisu ze schůze RO ze 7 na 15 dní (§ 101 odst. 4)
- Upřesnění rozhodovacích pravomocí rady a zastupitelstva (§ 84, 85 a § 102 odst. 2)
- Upřesnění ustanovení v oblasti dozoru a kontroly (§ 123 a násl.)

Metodická pomoc

- MV v souvislosti s novelou připravilo metodické materiály k otázce odměňování, metodika k institutu společenství obcí (včetně vzorových stanov) a k distančnímu jednání se připravuje.
- <https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/odbor-verejne-spravy-doзору-a-kontroly.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d>

https://www.mvcr.cz/odk2/clanek/odbor-verejne-spravy-doзору-a-kontroly.aspx?q=Y2hudW09MTA%3d

Novela zákonů o obcích krajích a HMP

Institut společenství obcí, létající úředník, pravidla distančního jednání zastupitelstev či odměňování zastupitelů na základě objektivních statistických dat. To i další novinky přináší novela tří zákonů o obcích, krajích a hlavním městě Praze, která má samosprávám ulehčit práci a pomoci fungovat efektivněji a hospodárněji. Novela již byla schválena Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR a dne 30. listopadu 2023 i Senátem Parlamentu ČR. Dosud však nebyla podepsána panem prezidentem a dosud také nevyšla ve Sbírce zákonů.

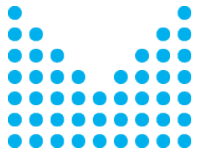
Novelu zákonů o obcích, krajích a hl. městě Praze, kterou připravilo Ministerstvo vnitra na základě praktických zkušeností a podnětů od představitelů místních samospráv. V oblasti meziobecní spolupráce zákon přináší novinku v podobě institutu společenství obcí. Nejde o obdobu již existujícího dobrovolného svazku obcí, který je zaměřen jen na určité druhy činností. Společenství obcí umožní hlubší spolupráci mezi obcemi v rámci správního obvodu obce s rozšířenou působností. Členským obcím pomůže efektivněji plánovat různé aktivity a realizovat rozvoj v řadě činností, například při plánování péče o seniory, zajišťování školní i předškolní docházky, řešení odpadů či dopravních služeb. Se snížením administrativy, zvýšením kvality a rychlosti rozhodování či s úsporou nákladů pak obcím pomůže tzv. létající úředník. Půjde o úředníka, kterého budou členské obce společenství obcí sdílet především pro výkon státní správy.

Novelizace všech tří zákonů rovněž sjednocuje odměňování zastupitelů. Výše odměn volených zástupců samospráv tak již nebude závislá na politické vůli vlády, ale na objektivním statistickém údaji. Nově se budou odměny vypočítávat pro každý kalendářní rok dle stanoveného vzorce vycházejícího z průměrné hrubé měsíční nominální mzdy. Na základě zkušeností během covidové epidemie novela mimo jiné nastavuje jasná zkušební pravidla pro distanční účast zastupitelů a veřejnosti na jednáních zastupitelstva obce. Půjde však pouze o doplněk a nikdo nebude zastupitelem ani veřejnosti účast na dálku nalizovat. Novela upravuje i správu obce ve „volebním mezidobí“. Díky tomu už tak například nemůže dojít k situaci, která nedávno nastala v Praze, kde společně působil nový primátor a stará rada. Nové vedení obce se funkcí ujme najednou, a nikoli postupně. Zkušenosti z covidu i tornáda na Moravě ukázaly, že starostové v mimořádných situacích nemají vždy efektivní nástroje, které by jim umožnily rychle a operativně jednat. Proto v případech, kdy je nutné okamžitě reagovat, dojde k posílení jejich pravomocí. Například pro sjednání firem k odstranění následků živelních událostí bude místo kolektivního orgánu mimořádně svěřeno do rukou starosty.

Návrh zákona počítá s tím, že všechny tyto novinky začnou platit již od 1. ledna 2024.

- Novela zákona o obcích, krajích a HMP
Novela zákona o obcích, krajích a hlavním města Praha nebyla dosud podepsána prezidentem. Znění schválené Senátem Parlamentu České republiky je zveřejněno jako **Senátní tištěk č. 180** (pdf, 516 kB)
- Úplná znění zákona o obcích, krajích a HMP (připravuje se)
- Změny v odměňování od 1. 1. 2024
 - **Tabulka výše odměn od 1. 1. 2024** (pdf, 221 kB)
 - **Metodika k odměňování od 1. 1. 2024** (pdf, 460 kB)
 - **Stanoviště k aplikovatelnosti dosavadních usnesení zastupitelstev ke stanovení odměn členů zastupitelstev od 1. 1. 2024** (pdf, 245 kB)
- Distanční účast na zasedání (připravuje se)
- Společenství obcí (připravuje se)
- Ostatní metodické materiály (připravuje se)

Odbor veřejné správy, dozoru a kontroly, 1. prosince 2023

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkujeme za Vaši pozornost.